

Aastaaruanne 2017

Sissejuhatus

Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly

Mul on suur rõõm esitleda 2017. aasta aruannet.

Taas oli väga teguderohke ja viljakas aasta ning paljudes olulistes valdkondades saavutasime häid tulemusi kõigi inimeste jaoks, keda me teenime. Jällegi on meie tööle palju kaasa aidanud Euroopa Parlamendi tugi ja ELi institutsioonide, organite ja asutuste osavõtlik koostöö.

Nõukogu aruandekohustust uurides keskendusime kodanike õigusele vaadelda ja osaleda ELi õigusloomeprotsessis ja uute õigusaktide kavandamisel Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni mitteametlike läbirääkimiste ehk kolmepoolsete kohtumiste raames. Oleme nendes valdkondades juba täheldanud positiivseid muutusi ja jätkame 2018. aastal edasise arengu jälgimist.

Ühendkuningriigi otsuse tõttu EList lahkuda käivitasime algatuse, mis käsitleb Brexiti läbirääkimiste avatust ja kõigi kodanike õigust olla informeeritud nende läbirääkimiste tõenäolistest tulemustest. Hoolitseme jätkuvalt, et igaühel oleks sel keerulisel perioodil võimalus end kuuldavaks teha, julgustades sidusrühmade osalemist ja tagades, et peamistele läbirääkijatele ei oleks eelisjuurdepääsu.

Olime eriti rahul oma Euroopa välisteenistuse tasustamata praktika uurimise tulemusega. Juhtisime tähelepanu sellele, et ELi aluslepingus ette nähtud mittediskrimineerimise kohustus ei kajastunud praktikandide tasustamata jätmises – asjaomastele potentsiaalselt väärtuslikele võimalustele oli juurdepääs ainult jõukamatel noortel. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Federica Mogherini positiivse reaktsiooni tõttu nõustusid Euroopa Parlament ja nõukogu tegema Euroopa välisteenistusele kättesaadavaks eelarvevahendid välisteenistuse praktikantide jaoks delegatsioonides üle kogu maailma ning me jätkame selle tervitatava otsuse praktilise tulemuse jälgimist.

Avaldasime lihtsa juhendi selle kohta, mida lobitöötajatega suhtlevad ELi ametnikud peaksid tegema ja mida nad ei tohiks teha, ja oleme rahul, et komisjon kasutab seda juhendit nüüd oma töötajate koolitamisel.

Olles teadlikud kiiresti tegutsemise vajadusest olukorras, kus üksikisikud nõuavad ELi dokumente läbipaistvuse määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel, võtsime kasutusele uue kiirmenetluse selliste kaebuste jaoks ning meil on väga hea meel näha esimesi positiivseid tulemusi. Saime seda teha tänu koostööle komisjoniga ja oleme koostööl põhineva

lähenemisviisi eest tänulikud.

Jätkasime oma tööd põhiõiguste vallas Frontexiga seotud juhtumite ja uurimise kaudu, mis käsitles ELi ja Türgi avaldust rändajate Kreekast Türgisse tagasi saatmise kohta.

Julgustasime jätkuvalt võtma suuremat vastutust oma seotuse kaudu Euroopa Keskpanga (EKP) ja Euroopa Investeerimispongaga (EIP). Samuti oli meil viljakas arvamustevahetus eurorühma esimehega selle olulise rühma vastutuse kohta, kuigi see ei ole ametlik ELi institutsioon.

Jätkasime väärtuslikku koostööd Euroopa ombudsmanide võrgustikuga ning taas toimus Brüsselis ergutav ja meeldiv konverents.

Minu jaoks isiklikult oli 2017. aasta tipphetk Euroopa Ombudsmani hea halduse auhinna avatseremoonia. Oli suurepärane näha osalevate ELi ametnike silmapaistvat tööd ja olla eelkõige tunnistajaks nende õigustatud uhkusele oma töö üle.

Seega oli 2017. aasta teguderohe ja edukas aasta ning minu büroo ootab eeloleval aastal huviga edasisi edusamme ja toetab kõigi ELi töötajate osalemist, kellega me koostööd teeme.

Emily O'Reilly

1 2017. aasta ülevaade

Jaanuar

Algab uurimine EKP seotuse kohta organisatsiooniga Group of Thirty

Veebruar

Ombudsman palub Euroopa välisteenistusel maksta tasu ELi välisriikides asuvate delegatsioonide praktikantidele

Märts

Hea halduse auhinna võitjate väljakuulutamine

Aprill

Ombudsman saab Berliinis Schwarzkopfi Euroopa auhinna

Mai

Komisjon lubab tagada Brexiti läbirääkimiste enneolematu läbipaistvuse

Juuni

Euroopa ombudsmanide võrgustiku iga-aastane konverents Brüsselis

Juuli

Algab uurimine Euroopa Raviameti taotluste esitamisele eelneva tegevuse kohta

August

Nõukogu vastab ombudsmani küsimustele oma seadusandliku tegevusega seotud vastutuse kohta

September

Ombudsman kiidab heaks ettepanekud karmistada volinike eetikaeeskirju

Oktoober

Ombudsmani üritus „ELi asutused – kuidas tulla toime maine kahjustumise riskiga“

November

Ombudsman tutvustab oma tööd Euroopa Parlamendile

Detsember

Kiri president Tuskile lobitöö läbipaistvuse kohta

2 Põhiteemad

Euroopa Ombudsman aitab üldsust ELi institutsioonide, organite ja asutustega suhtlemisel. Käsitletakse selliseid probleeme nagu läbipaistvuse puudumine otsuste tegemisel, dokumentidele juurdepääsu keelamine, põhiõiguste rikkumine või lepingulised küsimused.

2.1 Juurdepääs ELi dokumentidele

Juurdepääs ELi dokumentidele ja seonduvad läbipaistmatuse juhtumid moodustasid 2017. aastal jällegi suurima osa uurimistest. Et dokumentide juurdepääsu taotlused on sageli kiireloomulised, otsustas ombudsman selliste taotluste jaoks kasutusele võtta uue kiirmenetluse, mis tähendab, et üksikisikud võivad otsitavad dokumendid saada nädalate, mitte kuude jooksul. Ombudsmani büroos katsetati kiirmenetluse süsteemi 2017. aasta sügisel ja see võetakse kasutusele 2018. aastal.

Alice Stollmeyer

#Transparency complaints keep @EUombudsman busy. #TeamJunckerEU #EUinstitutions #EUagencies

Läbipaistvusega seotud kaebused annavad Euroopa Ombudsmanile palju tööd

Enim kaebusi esitati Euroopa Komisjoni vastu, järgnesid ELi asutused.

Prooviperiood on juba näidanud kiirmenetluse eeliseid kaebuse esitaja jaoks. Sellise kaebuse uurimises, kus taotleti juurdepääsu dokumentidele, mis käsitlesid komisjoni otsust lõpetada tuumajaama lepinguga seotud rikkumismenetlus Ungari vastu, sai kaebuse esitaja ühe kuu jooksul enamiku soovitud dokumentidest.

Muud kiirmenetluse alusel algatatud uurimised hõlmasid leketega seotud komisjoni dokumentide ja nõukogu hinnangute (kandidaatide sobivus Euroopa Kohtu ja Euroopa Liidu Üldkohtu kohtuniku ja kohtujuristi ametikohale) uurimist.

Üks 2017. aastal edukalt lahendatud juhtum, mis lõpetati enne kiirmenetluse kasutusele võtmist, oli seotud Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametiga (Frontex). Juhtum käsitles seda, kuidas Frontex menetles ajakirjaniku esitatud taotlust seoses üldsuse juurdepääsuga kõikidele tõsise vahejuhtumi aruannetele, mis on seotud Frontexi operatsioonidega, mis toimusid ajavahemikul 2015–2016 Bulgaarias. Ajakirjanik pöördus ombudsmani poole, leides, et Frontex ei võimalda talle juurdepääsu kõigile asjakohastele dokumentidele ja et mõned muudatused ei olnud kooskõlas ELi eeskirjadega dokumenditele juurdepääsu kohta (määrus (EÜ) nr 1049/2001).

Pärast kättesaadavate dokumentide uurimist tegi ombudsman Frontexile ettepaneku teatud muudatused tagasi võtta, avaldada rohkem dokumente ja parandada oma dokumendiotsingu sisesüsteemi. Frontex juurutas need ettepanekud ja väljendas heameelt hea koostöö üle ombudsmani bürooga, tõdedes, et leiud aitasid parandada asutusesisest teadlikkust vajalikest parandustest dokumentidele juurdepääsu taotluste menetluskorras. Dokumentidele juurdepääsuga seonduvad kaebused – kiirmenetluse ajakava eesmärgid 1 Lühiülevaade kehtib tavapäraste määruse (EÜ) nr 1049/2001 juhtumite suhtes, mis ei ole oma olemuselt väga keerukad.

Märkus: termin „päev“ tähendab ühte tööpäeva. Loendamine algab esimesest tööpäevast pärast dokumendi saabumist.

2.2 Vastutus Euroopa Liidu otsustusprotsessis

Et eurooplased tunneksid, et neil on ELis kaalu, peavad nad saama jälgida seaduseelnõude arutelusid. See on hea demokraatia seisukohast, aga sel on ka praktiline mõju, sest see hajutab vääriti mõistmisi selle kohta, kuidas ELi õigusakte koostatakse ja mis osa on liikmesriikide valitsustel. Seda silmas pidades algatas Euroopa Ombudsman 2017. aasta märtsis strateegilise uurimise Euroopa Liidu Nõukogu seadusandliku tegevuse avatuse ja

seotud vastutuse kohta. Ombudsman esitas nõukogule 14 konkreetset küsimust selle kohta, kuidas liikmesriikide suursaadikute ja nende asetäitjate ning üle 150 komitee ja riikide avalike teenistujate töörühmade koosolekutel koostatavaid õigusdokumente käsitletakse kooskõlas ELi läbipaistvusosalaste õigusaktide ja -normidega.

Olles saanud nõukogult vastuse, milles viidati nõukogu veebilehe ja arvestuse pidamise süsteemi parandustele, kuulutas ombudsman välja avaliku konsultatsiooni. See hõlmas küsimusi selle kohta, mis meetmeid võiks nõukogu võtta õigusdokumentide otsimise lihtsustamiseks, milliste probleemidega seisab avalikkus silmitsi, püüdes hankida nõukogu ettevalmistavate organitega seonduvaid dokumente, ja kui oluline on teada üksikute liikmesriikide seisukohti. Konsultatsiooni raames laekus 21 ettepanekut, sh parlamentidelt, kodanikuühiskonnalt ja üksikisikutelt. Ombudsman otsustas näitlikult kontrollida ka kolme 2016. aastast pärineva õigusakti dokumente, et vaadelda nõukogus dokumentide ELi seaduseelnõudena säilitamise, liigitamise ja avalikustamise protsessi. Uurimine lõpeb 2018. aastal.

2017. aasta lõpus keskendus ombudsman Euroopa Ülemkogule, kes otsustab ELi üldise tegevussuuna ja poliitiliste prioriteetide üle. Seda olulist strateegilist eesmärki arvesse võttes kirjutas ombudsman Euroopa Ülemkogu eesistujale Donald Tuskile, et küsida, kas ta kaaluks nende koosolekute teabe avaldamist, mida tema ja tema kabinet peavad huvirühmade esindajatega. Samuti küsis ombudsman eesistujalt Tuskilt, kas avaldatakse ka ELi juhtide kaheaastast tööprogrammi (juhtide tegevuskava) käsitlevate jätkuvate arutelude vahearuanded.

EPACA

Working for greater #EUTransparency across all Institutions: @EUombudsman public consultation on Council preparatory groups' transparency in the legislative process

Töö ELi suurema läbipaistvuse nimel kõikides institutsioonides: Euroopa Ombudsmani avalik konsultatsioon Euroopa Liidu Nõukogu ja ELi ettevalmistavate rühmade tegevuse läbipaistvuse kohta seadusandlikus protsessis.

European Ombudsman

@EUombudsman suggests that @eucopresident Tusk holds meetings only with registered lobbyists <http://europa.eu/!vK37fT> #eucouncil #euco

Euroopa Ombudsman soovib president Tuskil kohtuda ainult registreeritud lobitöötajatega.

„President Tusk saab enda ja lobitöötajate kohtumiste kohta teavet avaldades anda kodanikele terviklikuma ülevaate sellest, kes, millal ja kuidas püüab mõjutada ELi otsustusprotsessi.“ Emily O'Reilly

ELi õigusloome juurdepääsetavamaks ja vastutustundlikumaks muutmise eesmärgi raames uuris ombudsman ka kolmepoolsete kohtumiste avatust – need on mitteametlikud läbirääkimised ELi seadusandlike ettepanekute üle Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu vahel Euroopa Komisjoni juuresolekul. Kolm institutsiooni selgitasid üksikasjalikult, kuidas nad rakendavad Euroopa Ombudsmani (2016. aastal tehtud) ettepanekuid. Positiivsed muudatused hõlmavad koostööd õigusaktide ühise andmebaasi loomiseks, mis muudab selgemaks, millised juhtivad isikud peavad kolmepoolseid läbirääkimisi, ja aitab hinnata, kuidas muuta tulevaste kolmepoolsete läbirääkimiste kuupäevad ja päevakordade kokkuvõtted kergemini ülesleitavaks.

Kuigi läbirääkimiste läbipaistvuse ja nõukogu õigusloome protsessi uurimisel vaadeldi ELi õigusaktide koostamist, on mõnikord vaja rohkem avalikku teavet juba kokkulepitud õigusaktide kohta. See kehtib süsteemi kohta, mida komisjon kasutab liikmesriikides ELi õigusaktide nõuetekohase rakendamise tagamiseks. Süsteemi EU Pilot kaudu saab komisjon võtta liikmesriikide suhtes järelmeetmeid rikkumismenetlust kasutamata. Pärast süsteemi liigse läbipaistmatuse kohta kaebuste saamist otsustas ombudsman alata strateegilise uurimise, mille raames küsiti programmi üksikasju, sh mida teeb komisjon juhul, kui liikmesriik viivitab korduvalt vastamisega või ei esita piisavalt üksikasjalikku teavet. Ombudsman lõpetas uurimise septembris ja ta esitas praktilisi ettepanekuid, et muuta komisjoni tegevuse jälgimine avalikkuse jaoks selles valdkonnas lihtsamaks. Muu hulgas esitas ombudsman ettepaneku, et komisjon muudaks käimasolevate EU Piloti dialoogide loetelu ja iga faili seisundi üldsusele juurdepääsetavaks.

European Ombudsman

The Ombudsman welcomes Commission President @JunckerEU commitment to 'unique and unprecedented' transparency

[https://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release/faces/en/79475/html.bookmark ...](https://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release/faces/en/79475/html.bookmark...)
#Brexit

Euroopa Ombudsman tervitab Euroopa Komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeri pühendumust erakordsele ja enneolematule läbipaistvusele.

„Minu büroo jätkab olukorra jälgimist, et tagada proaktiivne suhtumine läbipaistvusesse kogu Brexiti üle peetavate kõneluste ajal.” Emily O'Reilly

Ombudsman kirjutas komisjonile ja nõukogule enne Brexiti üle peetavate läbirääkimiste ametlikku algust, et meenutada mõlemale institutsioonile läbipaistvuse olulisust, arvestades Ühendkuningriigi EList lahkumise tingimuste ulatuslikku mõju üksikisikutele, nende peredele ja ettevõtetele. Mõlemad institutsioonid reageerisid positiivselt: komisjon lubas rakendada erakordset ja enneolematut läbipaistvust ning nõukogu lubas koostada dokumentide avaldamise juhtpõhimõtted. Ombudsman märkis oma kirjas ka sidusrühmade panuse avaldamise tähtsust, mis muutub läbirääkimiste edenedes tõenäoliselt olulisemaks. Emily O'Reilly tuletas oma kolleegidele Euroopa ombudsmanide võrgustikus meelde, et nad saavad kasutada ombudsmani bürood komisjonilt ja teistelt ELi institutsioonidelt asjatundlike

vastuste saamiseks Brexitiga seotud küsimustes ELi õigusaktide ja tavade kohta.

2.3 Lobitöö läbipaistvus

Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly kõnelemas õpikojal „ELi läbipaistvusregister – lobitöö, parlament ja üldsuse usaldus“, mille Euroopa Parlament korraldas mais.

2017. aasta sügisel lõpetas ombudsman edukalt suuremahulise strateegilise uurimise eksperdirühmade – sadade komisjonile asjatundlikku abi pakkuvate rühmade – avatuse kohta. 2016. aastal tegi ombudsman vastavat avalikku konsultatsiooni arvesse võttes mitu ettepanekut komisjoni järelevalve parandamiseks nende rühmade üle. 2016. aasta keskel teatas komisjon kohaldatavate eeskirjade põhjalikust muutmisest. Ombudsmani lõplik otsus avaldati 2017. aasta sügisel, mis võimaldas bürool analüüsida, kas väljakuulutatud reformid tegelikult ellu viidi.

Süsteemi muudatused hõlmasid õiguslikult siduvate eeskirjade kehtestamist ja poliitilist vastutust. Lisaks peavad eksperdirühmade liikmed olema kantud läbipaistvusregistrisse, välja peavad olema kuulutatud avalikud konkursid rühma liikmete leidmiseks ja kehtestatud peaksid olema üksikekspertide huvide konflikti vältimise põhimõtted. Ombudsman lubas ka edaspidi jälgida, kuidas komisjon rakendab tema kahte soovitusi eksperdirühmade kohta, st soovitus avaldada „sisukas ja täielik“ protokoll ja see, et rühma arutelud oleksid üldjuhul läbipaistvad.

Pärast sama teema kohta järjekordse kaebuse saamist algatas ombudsman uurimise Euroopa Keskpanka (EKP) seotuse kohta organisatsiooniga Group of Thirty (G30), mis on USAs asuv eraorganisatsioon, mis koondab teatud suurte erapankade ja keskpankade juhte ning teadusasutuste ja rahvusvaheliste institutsioonide liikmeid. Mõne esindatud ülemaailmse panga üle teeb järelevalvet EKP. Ombudsmani otsus algatada uurimine peegeldas laiemaid pangandusjärelevalvega seotud kohustusi, mis on EKP-le viimastel aastatel ülesandeks tehtud. Pärast ombudsmani uurijate ja panga esindajate vahelist kohtumist, kus kontrolliti EKP ja G30 seotust käsitlevaid dokumente ja arutleti nende üle, esitas ombudsman keskpangale mitu konkreetset küsimust.

Küsimused käsitlesid G30 koosseisu ja rahastamist, seda, kas EKP teeb G30 koosolekute päevakorra ja sisu avalikuks, kui mitmel koosolekul on panga praegune president ja endised presidendid osalenud ning kas G30 liikmete hulka kuulub panku, kes on praegu panga järelevalve all. Euroopa Keskpank vastas, et pidas G30 koosolekuid üldsusele huvi pakkuvaks ja et panga president Mario Draghi G30 liikmesus on kooskõlas panga sõltumatuse ja aususega. Pärast vastuse analüüsimist soovitas ombudsman Mario Draghil peatada oma liikmesus G30 ülejäänud ametiajaks, et kaitsta EKPd ja selle presidenti mis tahes kahtluste eest, et panga sõltumatus võiks olla ohus. Ombudsman soovitas ka tulevastel EKP presidentidel mitte hakata G30 liikmeks.

Ombudsman kasutas oma mais toimunud iga-aastast pressikonverentsi, et ametlikult esitada loetelu tegevustest, mida lobitöötajatega suhtlevad avaliku sektori ametnikud peaksid tegema ja mida nad ei tohiks teha. Komisjonis ja nõukogus ning ka Twitteris levitatud loetelu on kasulik juhend ELi avaliku sektori ametnikele, tagamaks, et nad on eri liiki lobitööst

teadlikud.

2.4 Põhiõigused

Ombudsman tegeleb sageli kaebustega, mis puudutavad põhiõigusi, nagu võrdsus ja mittediskrimineerimine. 2017. aasta novembris lahendati edukalt noore austerlase kaebus, kes oli sooritanud tasustamata praktika ELi delegatsioonis Aasias. Ombudsman soovitas ELi delegatsioonide praktikantidele maksta asjakohast toetust sõltuvalt delegatsiooni asukohariigi elukallidusest, muutes nii selle väärtusliku praktika võimalikult paljudele inimestele kättesaadavaks. Kõrge esindaja Federica Mogherini suhtus soovitusse hästi. Seejärel kirjutas ombudsman eelarvepädevatele institutsioonidele, et rõhutada küsimuse olulisust, märkides muu hulgas, et selline tegutsemine näitaks, et EL järgib mittediskrimineerimise põhimõtet, muutes praktika kättesaadavaks ka neile, kelle rahalised vahendid on piiratud. Novembris kiitsid Euroopa Parlament ja nõukogu heaks ELi 2018. aasta eelarve, millega eraldatakse 1,2 miljonit eurot ELi delegatsioonide praktikantidele tasu maksmiseks.

Hispaania valitsusvälised organisatsioonid ja kodanikud pöördusid ombudsmani poole komisjoniga seonduva kaebusega ELi ja Türgi kokkulepe kohta, mille üle jõuti üksmeelele 2016. aastal. Kokkuleppe raames võtab Türgi tagasi Kreekast saabuvad ebaseaduslikud rändajad, kui EL on nõus Türki rohkem abi saatma. Kaebuse esitajad süüdistasid komisjoni nende probleemidele vastamata jätmises või ebapiisavas vastamises, sest puudub hinnang kokkuleppe mõju kohta varjupaigataotlejate ja Kreekast Türki tagasi saadetud rändajate inimõigustele. Ombudsman kutsus komisjoni üles lisama kokkuleppe rakendamise tulevastesse eduaruannetesse eraldi jaotise, mis käsitleb inimõigustega seonduvaid riske ja nende vähendamise meetmeid.

Ombudsman kirjutas eraldi nõukogule, märkides, et ainus usaldusväärne teabeallikas ELi ja Türgi vahelise kokkuleppe kohta oli pressiteade. Ta märkis, et Euroopa Liidu Üldkohus teatas 2017. aasta alguses, et ELi-Türgi avaldust ei saa pidada Euroopa Ülemkogu või mõne muu ELi institutsiooni vastuvõetud meetmeks. Seetõttu kutsus ta nõukogu üles kaaluma pressiteate sõnastuse läbivaatamist, et see kajastaks tegelikku õiguslikku olukorda.

European Ombudsman

#EOpress : Ombudsman welcomes EU decision to pay trainees in EU foreign delegations
<http://europa.eu/!TR48JV>

Euroopa Ombudsman kiidab heaks ELi otsuse maksta tasu ELi välisriikides asuvate delegatsioonide praktikantidele.

„See näitab, et EL järgib mittediskrimineerimise põhimõtet, muutes praktika kättesaadavaks ka neile, kelle rahalised võimalused on väiksemad kui teistel.” Emily O'Reilly

2.5 Eetikaküsimused

Euroopa Parlamendi ja mitme kodanikuühiskonna rühma surve, pärast ombudsmani avalikke sekkumisi, milles ta rõhutas volinike rangete eetikaeeskirjade olulisust, avaldas komisjon septembris volinike käitumisjuhendi ja eetikakomitee reformimise ettepanekud. Muu hulgas uurib eetikakomitee seda, kas volinike kavandatud tegevus pärast ametist lahkumist on kooskõlas nende aluslepingust tulenevate kohustustega. Muudatused hõlmavad nn ooteaja pikendamist, mille jooksul peavad endised volinikud teavitama komisjoni kavatsusest alustada kutsetegevust. Volinike uus teatamisaeg on kaks aastat ja seda pikendatakse kolmele aastale ühe komisjoni endise presidendi jaoks. Veel üks muudatus on see, et komisjon avaldab ennetavalt eetikakomitee arvamused volinike ametiaja järgsete töökohtade kohta. Ombudsmani uurimine hõlmas ka komisjoni tegevust ning eetikakomitee volitusi ja rolli. Ombudsmani töötajad uurisid seda, kuidas eetikakomitee koostas oma arvamused mitme komisjoni endise liikme kohta (toimikud valiti üksnes eetikakomitee töö näitlikustamiseks), ja esitasid komisjonile mitu küsimust selle kohta, kuidas eetikakomitee oma tööd teeb. Komisjoni vastuse analüüs ja selle avalikustatud muudatused ilmuvad 2018. aastal.

Samuti lõpetas ombudsman erinõunike huvide konfliktide ennetamist käsitlevate komisjoni eeskirjade uurimise. Erinõunikud on eksperdid, kes annavad volinikele ajutist erialast nõu. Uurimise käigus parandas komisjon süsteemi nii, et juunis järeldas ombudsman, et asjaomased eeskirjad on võimalike huvide konfliktide ennetamiseks üldiselt rahuldav alus. Siiski soovitas ta komisjonil teha lisaparandusi, sh võtta kasutusele ennetavam lähenemisviis huvide konfliktide hindamiseks ja parandada kodanike juurdepääsu erinõunike teabele.

Avaliku sektori asutustes rangete eetikanormide säilitamiseks on keskse tähtsusega eeskirjade rakendamine nn pöördukse efekti korral, kus ELi töötajad lahkuvad erasektoris tööle või erasektorist pärit isikud ühinevad ELi institutsiooniga. Seda silmas pidades kirjutas ombudsman 15 institutsioonile ja asutusele, et neilt küsida, kuidas nad rakendavad nn pöördukse efektiga seonduvaid ELi eeskirju, nagu on sätestatud personalieeskirjades (artikkel 16).

Nende reeglite kohaselt on kõrgematel ametnikel ühe aasta jooksul keelatud teha endistele kolleegidele lobitööd küsimustes, mille eest nad viimase kolme aasta jooksul ametis olles vastutasid. Samuti peavad kõik institutsioonid nende reeglite kohaselt avaldama igal aastal teavet selle kohustuse täitmise kohta, sealhulgas hinnatud juhtumite loendi. Ombudsman jälgis ka varasema uurimise tulemust, st kuidas komisjon rakendab tema suuniseid ja soovitusi selle kohta, kuidas parandada pöördukse efektiga seotud olukordade käsitlemist. See analüüs valmib 2018. aastal.

European Ombudsman

Post-mandate activities - why did the @EU_Commission not issue a decision in the case of its former President?

<https://www.ombudsman.europa.eu/cases/correspondence.faces/en/81348/html.bookmark>

...

Ametiaja järgne tegevus: miks ei teinud Euroopa Komisjon otsust endise presidendi José Manuel Barroso kohta?

„Endised ELi volinikud on kohustatud käituma ausalt ja diskreetselt seoses ametikohtade või hüvedega, mida nad pärast ametist lahkumist vastu võtavad.” Emily O'Reilly

2.6 Euroopa Liidu asutused ja muud organid

Euroopa Liidu asutused ja muud organid olid 2017. aastal suuruselt teine rühm, mille kohta kaebusi esitati. Ombudsman lõpetas kaebuse menetlemise selle kohta, kuidas Euroopa Raviamet (EMA) käsitles inimese papilloomiviiruse vaktsiinidega seotud küsimusi. Konkreetselt uuris ombudsman seda, kuidas Euroopa Raviamet viis läbi emakakaelavähi inimese papilloomiviiruse vaktsiini esildismenetlust (mis on sellise menetluse tehniline nimi, mille raames käsitletakse juba turul olevaid ravimeid).

Esildismenetluse viis läbi Euroopa Raviameti ravimiohutuse riskihindamise komitee, kes hindab turul olevate ravimite ohutust. Komitee uuris, kas oli olemas põhjuslik seos inimese papilloomiviiruse vaktsineerimise ja kahe sündroomi vahel, ning jõudis järeldusele, et sellist seost ei ole tõendatud. Ombudsman leidis, et komitee kontrollis teaduslikke tõendeid täielikult ja sõltumatult. Emily O'Reilly soovitas tulevikku silmas pidades Euroopa Raviametil esitada võimalikult palju teavet oma komiteede teadusliku töö kohta ning rohkem teavet oma dokumentide kohta, et üldsusel oleks lihtsam neile juurdepääsu taotleda.

EU Medicines Agency

The @EUombudsman concluded that EMA's safety review of HPV vaccines was complete and independent <http://bit.ly/2hMeFOF> #vaccineswork

Euroopa Ombudsman jõudis järeldusele, et Euroopa Raviameti tehtud inimese papilloomiviiruse vaktsiinide ohutusülevaatus oli täielik ja sõltumatu.

2017. aastal vaatles ombudsman Euroopa Raviametit ka eraldi omaalgatusliku uurimise raames. See strateegiline uurimine käsitles Euroopa Raviameti ravimiettevõtetega suhtlemise korda, enne kui need ettevõtted esitavad müügilubade taotlusi. Ombudsman märkis, et selline suhtlus on üldsuse huvides, kui see aitab kaasa kvaliteetsete, tõhusate ja vastuvõetavalt ohutute ravimite väljatöötamisele ja kättesaadavusele, kuid esineb oht, et see võib mõjutada Euroopa Raviameti hilisemaid otsuseid müügiloo taotluste kohta. Oktoobris toimus Euroopa Ombudsmani avalik üritus „ELi asutused – kuidas tulla toime maine kahjustumise riskiga“, kus osalesid (vasakult paremale): heategevusorganisatsiooni Sense about Science juht Tracey Brown, Euroopa Toiduohutusameti tegevdirektor Bernhard Url, Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly, ürituse moderaator Dave Keating, Euroopa Tarbijaliitude Ameti direktor Monique Goyens ja Euroopa Kemikaaliameti tegevdirektori asetäitja Jukka Malm. Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly, Euroopa Toiduohutusameti

tegevdirektor Bernhard Url ja moderaator Dave Keating Euroopa Ombudsmani oktoobris toimunud avalikul üritusel pealkirjaga „ELi asutused – kuidas tulla toime maine kahjustumise riskiga“.

Septembris kohtusid ombudsmani töötajad Euroopa Ravimiameti esindajatega, et arutada Euroopa Ravimiameti esialgset vastust uurimisele. Detsembris avaldati kohtumise aruanne, milles on üksikasjalikult kirjeldatud ombudsmani kahtlusi seoses nn taotluste esitamisele eelneva etapiga. Uurimine jätkub 2018. aastal ja esimeses kvartalis toimub sihtotstarbeline avalik konsultatsioon.

Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) kohta esitas kaebuse üks Prantsuse ühendus, kes süüdistas Euroopa Toiduohutusametit ebapiisava vastuse andmises mitmele küsimusele ameti osa kohta geneetiliselt muundatud maisisordile loa andmises. Euroopa Toiduohutusamet järgis ombudsmani ettepanekut, andes kaebuse esitajale lisateavet. Samuti tegi ombudsman ettepaneku, et tulevikus peaks Euroopa Toiduohutusamet avalikustama lisateabe, mille taotlejad esitavad ameti selgituste küsimisele vastates.

Ombudsman korraldab regulaarselt avalikke üritusi, et uurida põhjalikult oma tööga seotud teemasid. Oktoobri teemaks olid Euroopa Liidu asutused ja võimalused maine kahjustumise riskiga toimetulekuks. Olukorras, kus ELi asutused aitavad tagada meie toidu, kemikaalide, ravimite ja lennukite ohutust, on väga oluline üldsuse usaldus nende asutuste töö vastu. Üritusel uuriti, kuidas asutused saaksid rakendada rangemaid eetika- ja läbipaistvusnorme, et kaitsta end maine kahjustumise eest.

Bernhard Url

Thank you for the lively debate we had on a crucial matter for #EUAgenies : public #trust in our work #EOdebate17

Euroopa Toiduohutusameti tegevdirektor Bernhard Url: „Täna teid elava arutelu eest ELi asutuste jaoks otsustava tähtsusega küsimuses: üldsuse usaldus meie töö vastu.“

Üritusel osalesid Euroopa Toiduohutusameti tegevdirektor Bernhard Url, Euroopa Kemikaaliameti tegevdirektori asetäitja Jukka Malm, Euroopa Tarbijaliitude Ameti direktor Monique Goyens ja heategevusorganisatsiooni Sense about Science juht Tracey Brown. Bernhard Url märkis, et Euroopa Toiduohutusamet püüab tagada üldsuse usaldust oma töö vastu, keskendudes nii töö kvaliteedile ehk pädevusele kui ka iseloomule ehk sellele, kuidas amet oma tööd teeb. Jukka Malm märkis, et Euroopa Kemikaaliameti eesmärk on muuta oma töö täielikult läbipaistvaks, mis hõlmab nii juba tehtud teadustöö tulemusi kui ka tulevikus teha kavatstavat tööd.

2.7 Euroopa Liidu lepingud ja toetused

Komisjon teeb järelvalvet väga suure hulga ELi rahastatud projektide üle. Ta viib läbi hoolikaid auditeid veendumaks, et avaliku sektori raha kasutatakse nõuetekohaselt. Kuid see tekitab mõnikord vaidlusi ja töövõtjad pöörduvad lahenduse leidmiseks sageli ombudsmani

poole.

Näiteks osales üks Belgia mittetulundusühendus ELi rahastatavas projektis, mille eesmärk oli lahendada probleeme, mis tekivad eakatel inimestel IKT-lahendusi kasutades. Ühendus pöördus ombudsmani poole pärast seda, kui komisjon teatas, et soovib tagasi saada rohkem kui 85 000 eurot töötaja registreerimise süsteemi tõttu, mida ta pidas ebausaldusväärseks. Ombudsman uuris küsimust ja leidis, et audiitorid olid tuvastanud, et õigustatud olid nii kaebuse esitaja tehtud töö kahes valdkonnas kui ka seonduv tööaeg. Seetõttu tegi ta komisjonile ettepaneku vähendada tagasinõutavat summat seoses nimetatud kahe töötulemusega. Komisjon nõustus ettepanekuga, vähendades tagastatavat summat ligikaudu 37 000 euro võrra. Ombudsman uurib veel kavandatava tagasinõudmise muid aspekte.

Madalmaade innovatsioonile spetsialiseerunud konsultatsioonibüroo oli sellise konsortsiumi liige, mis viis ellu komisjoni kaasrahastatud projekti, mille eesmärk oli luua ja rakendada veealane innovatsioonipartnerlus. Ettevõtte pöördus ombudsmani poole, kui komisjon teatas, et vähendab toetust, viidates projektiga seotud probleemidele. Kaebuse esitaja leidis, et komisjon ei hinnanud projekti nõuetekohaselt. Uurimise käigus nõustus komisjon ettepanekut uuesti hindama, võttes arvesse konsultatsioonibüroo esitatud uusi dokumente. Ombudsman pidas küsimust lahendatuks ja lõpetas uurimise.

2.8 Kodanike osalemine ELi poliitika kujundamises

2012. aastal käivitatud Euroopa kodanikualgatus võimaldab kodanikel väljendada toetust poliitikale või ideele, mille kohta peaks komisjon nende arvates õigusakti vastu võtma. Praeguse ombudsmani Emily O'Reilly üks esimesi ettevõtmisi pärast tema valimist 2013. aastal oli algatada strateegiline uurimine Euroopa kodanikualgatuse menetluse nõuetekohase toimimise kohta, võttes arvesse muret, et Euroopa kodanikualgatuse korraldajad võisid eduka algatuse käivitamisel seista silmitsi liiga mitme tehnilise takistusega. Ombudsman tegi mitu ettepanekut, et lihtsustada allkirjade kogumise protsessi ja suurendada valitud algatuste läbipaistvust.

2017. aastal aitas ombudsman kaasa ka komisjoni konsultatsioonile Euroopa kodanikualgatuse määruse reformimise üle. Septembris välja kuulutatud komisjoni ettepanekud sisaldavad mitut elementi, mida ombudsman on varasemalt soovitanud. Nende hulka kuuluvad Euroopa kodanikualgatuste tasuta elektroonilise allkirjade kogumise süsteemi loomine, andmenõuete lihtsustamine ning eduka Euroopa kodanikualgatuse ettevalmistamise, üldsuse osalemise ja järgnevate kuulamiste parandamine. Ombudsman jätkab selle küsimuse tähelepanelikku jälgimist, et muu hulgas veenduda, kas komisjon selgitab oma Euroopa kodanikualgatustega seotud valikuid üldsusele piisavalt.

ECI Campaign

. @EUombudsman backs plea for #ECI revision. Thank you, Emily O'Reilly! #ECIreform #deardemocracy @Volksentscheid <http://www.citizens-initiative.eu/european-ombudsman/>
...

Euroopa Ombudsman toetab Euroopa kodanikualgatuse läbivaatamise menetlust. Suur aitäh, Emily O'Reilly!

Teine viis, kuidas kodanikke ELi poliitikasse kaasata, on kavandatud õigusakte käsitlevad avalikud konsultatsioonid. Komisjon, kes vastutab ELi õigusaktide koostamise eest, kasutab selliseid konsultatsioone regulaarselt. Siiski sõltub nende kasulikkus sellest, kui juurdepääsetavad need on üksikisikutele ja organisatsioonidele. 2016. aastal kaebas Hispaania kodanik ombudsmanile, et avalikud konsultatsioonid korraldati harva kõigis 24 ELi ametlikus keeles. Uurimise käigus koostas komisjon avalike konsultatsioonide jaoks uue ja parema keelepoliitika.

Uued meetmed, mis jõustusid 28. aprillil 2017, hõlmavad näiteks komisjoni tööprogrammiga seotud avalike konsultatsioonide tõlkimist kõigisse ELi ametlikes keeltesse. Uue poliitikaga kehtestati ka menetlus, kuidas määrata kindlaks, mis keeltesse tuleks tõlkida muud avalikud konsultatsioonid. Ombudsman teatas detsembris tehtud otsuses, et jälgib uue korra rakendamist, ning soovitas komisjonil lisada oma avalike konsultatsioonide veebilehele uut keelepoliitikat kirjeldav jaotis ja selgitada, miks mõni konsultatsioon ei ole kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes.

3 Teavevahetus ja koostöö

3.1 Hea halduse auhind

Märtsis korraldas ombudsman esimest korda hea halduse auhinna tseremonia. Auhinna kandidaatideks esitati ELi põhiinstitutsioonidest ning paljudest asutustest ja muudest organitest pärinevad 90 projekti. Auhindu anti seitsmes kategoorias ja 2017. aasta üldise hea halduse auhinna sai komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraat, kes edendas ELi koostööd olulise teabe ja oskusteabe jagamisel, et aidata miljoneid haruldaste haiguste all kannatavaid eurooplasi.

Auhinnale esitatud projektid hõlmasid nii uuenduslikke viise kodanike kaasamiseks poliitikakujundamisse ja hõlpsasti juurdepääsetavate andmebaaside loomist kui ka üldsusele ELi poliitika ja programmide kohta arusaadavate selgituste andmist, ekspertide kohtumistest otseülekannete tegemist ja infotehnoloogia kasutamist teenuste tõhusamalt ja avatumalt üldsuseni toomisel. Oma töö eest sai eriauhinna Euroopa Liidu Nõukogu meditsiiniteenistus, kes aitas muu hulgas 2016. aasta Brüsseli metroo terrorirünnaku ohvreid.

Euroopa Ombudsmani hea halduse auhinna 2017. aasta üldvõitjad komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadist kätte saamas auhinda Euroopa Ombudsmanilt Emily O'Reilly'lt.

Auhinnaga tutvustati ELi avaliku teenistuse individuaalseid ja kollektiivseid jõupingutusi olukorra parandamisel. Euroopa Ombudsman märkis, et kuigi ombudsmani büroo nõuab ELi avalikult teenistuselt aru, hõlmab selline järelevalve ka hästi tehtud töö tunnustamist. Samuti märkis ta, kui sobilik oli see, et esimene auhinnatseremonia toimus Rooma lepingu olulise

aastapäeva paiku.

European Ombudsman

We have received some outstanding projects for the #EOAward & they are worth knowing in detail. Have a look here: <http://europa.eu/!UN47uU>

Hea halduse auhinna kandidaatideks esitati märkimisväärseid projekte, millega tasub üksikasjalikult tutvuda.

Euroopa Ombudsmani hea halduse auhinna esimene kätteandmise tseremoonia.

3.2 Teabevahetus

Ombudsmani viie aasta strateegia „2019. aasta poole“ eesmärk on suurendada oma büroo mõju, otstarbekust ja nähtavust. Suurem nähtavus aitab tagada, et üldsus, ettevõtted, valitsusvälised organisatsioonid ja teised teavad, kelle poole pöörduda, kui neil tekib probleeme ELi institutsioonidega.

Tänu strateegia tõhusale rakendamisele täheldas büroo ka 2017. aastal menetletud kaebuste üldise arvu suurenemist (1 880 kaebuselt 2 181 kaebuseni) ja ombudsmani pädevusse kuuluvate kaebuste arvu suurenemist (711 kaebuselt 751 kaebuseni). Suurenes ka keerukamate ja rohkem üldsusele huvi pakkuvaid küsimusi käsitlevate juhtumite arv.

Lisaks sidusrühmadele, näiteks ettevõtjatele, liitudele ja vabaühendustele suunatud spetsiaalsele teavitustegevusele püüab Euroopa Ombudsmani büroo suurendada ombudsmani meediakajastust ja esindatust sotsiaalmeedias, kasutades neid platvorme konkreetsete uurimiste kohta teabe edastamiseks või ombudsmani muudele tegevustele tähelepanu juhtimiseks.

Ombudsmani büroo Twitteri konto @EUOmbudsman jälgijate arv suurenes ajavahemikul 2016–2017 16 % võrra (praegu on üle 19 000 jälgija) ning kõige populaarsemate säutsude hulgas oli säuts, millega tunnustati komisjoni pühendumust erakordsele ja enneolematule Brexitiga seonduvale läbipaistvusele. Muud populaarsed säutsud olid seotud hea halduse auhinna üleandmise tseremooniaga ning ombudsmani uurimisega, mille raames ta palus Euroopa Keskpangal selgitada oma seotust organisatsiooniga Group of Thirty. Ombudsmani büroo laiendas oma esindatust sotsiaalmeedias Mediumi ja Instagrami abil, viies nii ombudsmani töö uute sihtrühmadeni.

Büroo jätkas veebilehe uuendamist, et muuta see kasutajasõbralikumaks. Uus veebileht võetakse kasutusele 2018. aastal.

Gundi Gadesmann

. @EUOmbudsman O'Reilly discusses #Council & #lobbying transparency and #ParadisePapers with Nordic journalists

Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly arutleb Põhjamaade ajakirjanikega Euroopa Liidu Nõukogu ja lobitöö läbipaistvuse ja Paradise Papersi andmelekkete üle.

3.3 Suhted Euroopa Liidu institutsioonidega

Euroopa Ombudsman kohtumisel Euroopa Parlamendi presidendi Antonio Tajaniga.

3.3.1 Euroopa Parlament

Tugevad ja püsivad suhted Euroopa Parlamendiga on Euroopa Ombudsmani jaoks väga olulised. Euroopa Parlament on kõigi eurooplaste hääl ja parlament valib ombudsmani, kes aitab Euroopa kodanikke ja elanikke, kellel tekib probleeme ELi haldusasutustega. Ombudsman esines parlamendi täiskogu istungil ja mitmes parlamendikomisjonis ning tema büroo töötajad esindasid institutsiooni sageli parlamendi koosolekutel, kuulamistel ja üritustel. 2017. aasta alguses kohtus ombudsman edukalt esimest korda uue, äsja valitud Euroopa Parlamendi presidendi Antonio Tajaniga ning tal oli mitu kohtumist Euroopa Parlamendi erinevate komisjonide ja poliitiliste vaadetega liikmetega. Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni esimees Cecilia Wikström Euroopa ombudsmanide võrgustiku 2017. aasta konverentsil.

3.3.2 Petitsioonikomisjon

Petitsioonikomisjon tagab tugeva vastutusel ja vastastikusel toetusel põhineva sideme ombudsmani ja Euroopa Parlamendi vahel. Tihe koostöö kahe institutsiooni vahel on otsustava tähtsusega nende üldsuse liikmete tõhusaks teenimiseks, kes pöörduvad oma muredega ühe poole neist kahest institutsioonist. Ombudsman peab oma suhteid petitsioonikomisjoniga väga oluliseks ja hindab viljakat koostööd. Petitsioonikomisjoni esimehe Cecilia Wikströmi ja kõigi parlamendiliikmete jätkuv toetus julgustab ombudsmani tema töös, et ta suudaks veelgi paremini aidata ELi institutsioonidel järgida hea halduse rangeimaid norme.

Euroopa Ombudsman koos Euroopa Komisjoni esimese asepresidendi Frans Timmermansiga, kes vastutab parema õigusloome, institutsioonidevaheliste suhete, õigusriigi põhimõtete järgimise ja põhiõiguste harta eest.

3.3.3 Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu täidesaatev institutsioon, on ka suurim institutsioon, mille töö mõjutab otseselt ja kaudselt miljonite inimeste elu kogu Euroopas. Seepärast ei ole üllatav, et suur osa ombudsmanile esitatud kaebustest on seotud komisjoni tööga. Ombudsmanil oli hea meel, et ta sai 2017. aastal julgustada ja toetada mitmeid meetmeid, mida komisjon president Junckeri juhtimisel võttis selleks, et veelgi parandada rangeid avaliku halduse norme. Siiski on endiselt lahendamata palju probleeme. Kahe institutsiooni avatud ja ausad töösuhted aitavad parandada ombudsmani kaebuste menetlemise tõhusust ja tulemuslikkust.

3.3.4 Muud institutsioonid, asutused ja organisatsioonid

Loomulikult jätkab ombudsman tihedate sidemete hoidmist kõigi muude ELi institutsioonide, asutuste ja organisatsioonidega. 2017. aastal suhtles ombudsman aktiivselt Euroopa Andmekaitseinspektori, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA), Euroopa Keskpanga (EKP), Euroopa Investeeringupanga (EIP), Euroopa Kontrollikoja ja muude asutustega. Tugevad sidemed kõigi ELi institutsioonide, organite ja asutustega on ombudsmani strateegia „2019. aasta poole” oluline osa, et luua kõigi Euroopas elavate inimeste heaks avatumad ja rohkem teenustele suunatud Euroopa Liidu haldusasutused.

EESC

. @EUombudsman in reply to Members: we have so much in common when it comes to fight for #transparency , we should cooperate more! #EESCplenary

Euroopa Ombudsman vastamas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee liikmetele komitee täiskogu istungjärgul: meil on läbipaistvuse eest võitlemisel nii palju ühist, et peaksime koostööd tegema.

3.3.5 ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon

ELi raamistiku liikmena kaitseb, edendab ja jälgib ombudsman ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamist ELi haldusasutustes.

2017. aastal jätkus ombudsmani strateegiline uurimine selle kohta, kas puudega inimeste kohtlemine komisjoni ühises ravikindlustusskeemis on kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. Ombudsmani uurimisrühm kohtus lisateabe saamiseks komisjoniga ja novembris algatas ombudsman konsultatsiooni, mis oli suunatud puuetega ELi töötajate või nende puuetega perekonnaliikmete ühendustele ja Euroopa puuetega inimeste foorumile.

European Blind Union

. @EUombudsman opens strategic inquiry into accessibility of @EU_Commission websites & online tools #a11y #CRPD

Euroopa Ombudsman algatas strateegilise uurimise Euroopa Komisjoni veebilehtedele ja veebipõhistele vahenditele juurdepääsetavuse kohta.

Juulis algatas ombudsman strateegilise uurimise komisjoni hallatavatele veebilehtedele ja veebipõhistele vahenditele juurdepääsetavuse kohta. Ombudsman tõstatas sellised küsimused nagu juurdepääsetavuse hindamine, hõlpsasti loetavad vormingud ja komisjoni töötajate koolitamine. Oktoobris kohustus komisjon parandama oma veebilehete

juurdepääsetavust. Näiteks teatati, et võidakse algselt institutsioonidevahelise portaali katseprojekt, et muuta mõni ELi üldise teabega leht hõlpsasti loetavaks. Komisjon märkis ka, et kaalub oma veebidisaineritele, veebiarendajatele ja veebimeistritele kohustuslike juurdepääsetavuse kursuste pakkumist.

2017. aastal jätkas ombudsman oma büroo veebilehe juurdepääsetavamaks ja kasutajasõbralikumaks muutmist. Väline töövõtja hindas ja kontrollis ombudsmani veebilehe sisu juurdepääsetavussuunistele (WCAG 2.0) ja AA-tasemele (maksimaalne on AAA-tase) vastavust. Ombudsman kavatseb seda hindamist korrata iga kahe aasta järel.

Ombudsman muutis juurdepääsetavuse avalduse juulis oma veebilehel kättesaadavaks. Avalduses on kirjas, millised veebilehe osad ei ole juurdepääsetavad, andes kasutajatele võimaluse taotleda juurdepääsetavat vormingut ja teatada probleemidest tagasisidevormi kaudu. Ombudsmani veebilehe uuendamine võimaldab juurutada võimalikult paljusid AAA-taseme nõudeid.

Üks ombudsmanile esitatud kaebus oli seotud puuetega inimeste häbimärgistamisega : tubakatoodetel kasutatakse pildihoiatusena ratastoolis inimese pilti koos tekstiga „Suitsetamine põhjustab ajurabandust ja invaliidsust“. Ombudsman soovitas, et tulevikus oleks piltide valimisel enne nende avalikustamist kasulik konsulteerida asjaomaste kodanikuühiskonna rühmadega.

Ombudsmani büroo jätkas jõupingutusi puuetega inimeste õiguste konventsioonist teadlikkuse tõstmiseks. Märtsis võõrustasid Euroopa Ombudsmani, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti esindajad koos avalikult juurdepääsetavat veebiseminari. Veebiseminari korraldas Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL) ja sellel selgitati, mida puuetega inimeste õiguste konventsioon tähendab ELi haldusasutuste jaoks, ning tutvustati praktilisi vahendeid konventsiooni rakendamiseks. Detsembris osales ombudsman neljandas Puuetega Inimeste Euroopa Parlamendis. Euroopa Ombudsman kõnelemas neljandal Puuetega Inimeste Euroopa Parlamendi istungil.

3.4 Euroopa ombudsmanide võrgustik

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal teistele institutsioonidele ja organitele edastatud kaebused või nende poole pöördumise soovitusel (kokku 1 148)

Märkus: mõne juhtumiga seoses andis ombudsman kaebuse esitajale mitu nõuannet, mille tõttu on tabeli protsentide summa üle 100.

2017. aasta oli Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmete jaoks sündmusterohke. Võrgustik koosneb 96 büroost 36 Euroopa riigis ja Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjonist.

2017. aastal oli kõige olulisem võrgustikuga seotud sündmus teine iga-aastane konverents, mille Euroopa Ombudsman korraldas juunis Brüsselis. Konverentsil said kokku kogu võrgustik, muud osalejad, kes pärinesid peamiselt Brüsselis asuvatest katusorganisatsioonidest, ja ajakirjanikud. Kokku osales ligikaudu 240 inimest.

Konverents toimus taas Euroopa Liidu ajaloo otsustaval hetkel: kui eelmisel aastal toimus konverents vahetult enne Ühendkuningriigis ELi liikmesuse üle toimunud rahvahääletust, siis sel aastal kattus see Brexiti üle peetavate läbirääkimiste algusega. Päevakorrapunktide hulgas oli küsimus, kuidas suurendada Brexiti küsimuses ELi kodanike jaoks läbipaistvust ja kindlust. Brexiti-järgsete õiguste ja vabalt liikumise õigusega seonduv ebakindlus on otseselt Brexiti mõjutatud kodanike peamiste murede hulgas. Need inimesed on Euroopa Liidus elavad Ühendkuningriigi kodanikud ja Ühendkuningriigis elavad Euroopa Liidu kodanikud.

Konverentsil uuriti ka kaasavate ühiskondade loomise võimalusi, millega võidelda populismi vastu ja hõlbustada integratsiooni. Paljud peavad 2016. aastat populismiaastaks, kuid konverentsi arutelud näitasid, et ombudsmanid jätkavad demokraatlike institutsioonide vastu usalduse suurendamist ja populistliku narratiivi vastu võitlemist. Muu hulgas aitavad nad valvata selle üle, kas varjupaigataotlejate sunniviisilisel tagasisaatmisel, perekonna taasühinemise taotlejate juhendamisel ning varjupaigataotlejate abistamisel keeleõppe ja seejärel töökohaga järgitakse inimõigustega seotud kohustusi.

Euroopa ombudsmanide võrgustiku 2017. aasta konverentsi esimesel istungjärgul osalejad (vasakult paremale): avatud valitsemise partnerluse tegevjuht Sanjay Pradhan, Belgias asuva Mecheleni linnapea Bart Somers, Prantsusmaa ombudsman Jacques Toubon, Saksamaa föderalse petitsioonikomisjoni aseesimees Gero Storjohann ja Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly.

Konverentsi päevakorras oli ka ombudsmani institutsiooni roll avatud valitsemise tugevdamisel, mis on läbipaistvuse, vastutuse ja osalemise põhimõtetest inspireeritud juhtimiskultuur. Sellega seoses saime Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ja Euroopa Ombudsmani büroo ühisuuringu esialgsed tulemused. Avatud valitsemise rolli käsitlevas uuringus osales 86 riikliku ja madalama tasandi ombudsmani bürood 59 riigist ja territooriumilt kogu maailmas.

Shada Islam

Absolutely convinced of role of #EU ombudsmen in ensuring citizens' rights & transparent government #ENO2017 .

Täiesti veendunud ELi ombudsmanide rollis kodanike õiguste ja läbipaistva valitsemise tagamisel.

Uuringus leiti, et avatud valitsemise põhimõtted on ombudsmani institutsiooni tavadesse hästi juurdunud, kuigi paljud ei tunnusta nende panust. Uuringu lõpptulemused avaldatakse 2018. aasta septembris, kuid Euroopa ombudsmanide võrgustiku iga-aastase väljaande *Network in Focus* 2017. aasta number sisaldab uuringu esialgseid tulemusi ja muid Brüsseli konverentsil arutatud olulisi teemasid.

Septembris korraldasid ombudsman ja komisjon üheskoos õpikoja, et edendada koostööd komisjoni ning riigi ja piirkonna ombudsmanide vahel ja tagada kodanike õiguste parem kaitse kooskõlas ELi õigusega. Esitatud praktiliste ettepanekute hulgas oli iga riigi või piirkonna ombudsmani volituste interaktiivse juhendi loomine ja tihedam koostöö ELi õiguse tõlgendamisel ja rakendamisel.

Euroopa ombudsmanide võrgustik keskendus jätkuvalt huvitatud ombudsmanide büroode vahelistele samaaegsetele uurimistele ja algatustele vastastikust huvi pakkuvates valdkondades. 2017. aasta juulis hakkas Euroopa Ombudsman uurima seda, kuidas komisjon menetles rikkumiskaebust, mis esitati Madalmaade ametiasutuste vastu, kui nad olid keeldunud andmast viisat kaebuse esitaja abikaasale, kes oli kolmanda riigi kodanik. Euroopa Ombudsman palus Madalmaade ombudsmani abi, kes ei leidnud tõendeid, et Madalmaade sisserändeasutused oleksid asjakohaseid ELi eeskirju valesti kohaldanud.

2017. aastal menetles Euroopa Ombudsman kuut võrgustikult saadud uut päringut. Ühes neist soovis Soome ombudsman teada saada, kas ELi rongireisijate õigusi käsitlevad eeskirjad on kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. Komisjon vastas, et käimas on rongireisijate õiguste määrase mõju hindamine, et määrus läbi vaadata ja parandada puuetega või piiratud liikumisvõimega isikute õigusi Euroopa Liidus raudteel reisides.

Teine küsimus, mille tõstatas Bulgaaria ombudsman, oli seotud Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikides halvema kvaliteediga toodete turustamisest tuleneva diskrimineerimisega. Komisjon vastas, et analüüsib riikide tarbijakaitseametitelt saadud andmeid. Ombudsman palus komisjonil end 2018. aasta alguses selles küsimuses tehtud edusammudest teavitada. Euroopa ombudsmanide võrgustiku 2017. aasta konverentsi esimene täiskogu. Oma septembris toimunud tööreisil Taani kohtus Euroopa Ombudsman Taani Ombudsmani ja Taani poliitikutega. Samuti esines ta avalikel üritustel ajakirjanike, akadeemikute ja muude isikutega, keda huvitas tema töö ELi läbipaistvuse ja vastutuse valdkonnas.

Aasta alguses reisis ombudsman Berliini, kus ta osales Saksamaa Liidupäeva petitsioonikomisjoni koosolekul ja kohtus kõrgemate riigiametnikega, sh föderaal-kantsleer juhataja Peter Altmaieriga, et arutada ELi haldusega seonduvaid küsimusi. Ta sai Schwarzkopf Stiftungilt 2017. aasta Schwarzkopfi Euroopa auhinna, mille on juba saanud Euroopa Komisjoni president Jean-Claude Juncker ja Euroopa Parlamendi endine president Martin Schulz.

© JENS SCHLÜTER PHOTOGRAPHY

Euroopa Ombudsman pärast 2017. aasta Schwarzkopfi Euroopa auhinna saamist. Pildil on ta André Schmitz-Schwarzkopfiga (paremal) ja Michael Collinsiga (vasakul), kes on lirimaa suursaadik Berliinis.

Gundi Gadesmann

Application of EU law, complaint handling - @EU_Commission and @EUombudsman seminar with representatives from national ombudsmen offices BXL

Euroopa Komisjoni ja Euroopa Ombudsmani seminar ELi õiguse kohaldamise ja kaebuste käsitlemise kohta riikide ombudsmanide büroode esindajate osavõtul.

EU-Parlamentet i DK

“Great appetite for good quality journalism in era of fake news”. @EUombudsman O'Reilly talking to DK journos in Aarhus #kveu #eudk

„Janu kvaliteetse ajakirjanduse järele võltsuudiste ajastul,” sõnas Euroopa Ombudsman Emily O'Reilly Taanis Århusis Taani ajakirjanikega suheldes.

4 Kaebuste menetlemine: kuidas saame aidata

Euroopa Ombudsmani büroo eesmärk on aidata üksikisikuid, akadeemikuid, ettevõtteid ja muid organisatsioone, kellel tekib probleeme ELi haldusasutustega. Ombudsmani poole pöördumine peaks olema võimalikult lihtne ning büroo eesmärk on abivajajate aitamisel olla nii paindlik kui võimalik.

Ombudsmani uued rakendussätted muutsid kaebuste menetlemise tõhusamaks ja tulemuslikumaks. Selline tulemustele suunatud lähenemisviis on Euroopa Ombudsmani üldsusele pakutavat teenust veelgi parandanud ning tänu sellele oli institutsioonil 2017. aastal suurem mõju.

Ombudsmani juhtumeid menetlev meeskond tegeleb mitmesuguste küsimustega ja aitab ombudsmani poole pöördujaid kõigis 24 ELi ametlikus keeles. Kõik, kes on ombudsmanile kaebuse esitanud, peaksid kättesaamise kinnituse saama kahe tööpäeva jooksul.

Kui kaebust hakatakse uurima, oleneb uurimise kestus erinevatest asjaoludest, nagu juhtumi keerukus. Muude ELi institutsioonide dokumentidele juurdepääsu kaebuste kiireloomulisust arvesse võttes kehtestas ombudsman 2017. aastal uue kiirmenetluse selliste juhtumitega tegelemiseks.

4.1 Kaebuste liigid ja esitajad

4.1.1 Ülevaade kaebustest ja strateegilistest uurimistest

Nõuanded, kaebused ja uurimised 2017. aastal

Kuigi valdav enamik büroo tööst moodustavad kaebustel põhinevad juhtumid, korraldab ombudsman ka laiemaid strateegilisi uurimisi ja algatusi, kui ta leiab, et selleks on põhjust. Ombudsman algatab need juhtumid omaalgatuslikult kas siis, kui ta on tuvastanud süsteemse probleemi, mida tuleks üldsuse huvides uurida, või kui ta on saanud ühe kaebuse või rohkem kaebusi süsteemse tähtsusega küsimuse kohta.

Strateegiline töö 2017. aastal

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal registreeritud kaebused ja algatatud uurimised päritoluriikide kaupa

4.1.2 Väljapoole Euroopa Ombudsmani pädevust jäävad kaebused

Euroopa Ombudsmanile esitatakse palju kaebusi küsimustes, mis ei kuulu tema pädevusse, enamjaolt põhjusel, et need ei ole seotud ELi institutsiooni ega organi tööga. Ombudsmani pädevusse ei kuulu ka sellised kaebused, mis käsitlevad ELi institutsioone, ent on seotud üksnes poliitiliste küsimuste, õigusloome või Euroopa Kohtu tegevusega.

2017. aastal sai ombudsman üle 1 300 kaebuse, mis ei kuulunud tema pädevusse ja mis pärinesid peamiselt Hispaaniast, Poolast ja Saksamaalt.

Enamjaolt on need kaebused liikmesriikide haldusasutuste, riiklike või rahvusvaheliste kohtute ja mitmesuguste eraõiguslike üksuste vastu. Mõnikord esitatakse kaebusi tulenevalt väärarvamusest, et ombudsmani näol on tegemist liikmesriikide ombudsmanide otsuste edasikaebusi menetleva organiga. Kaebused käsitlevad mitmesuguseid valdkondi. Korduvad teemad on tarbijakaitse, maksustamine, sotsiaalkindlustus ja tervishoid ning viimastel aastatel ka pankadega seotud küsimused.

Abivajajad saavad oma emakeeles vastused, milles selgitatakse ombudsmani volitusi ja antakse võimaluse korral nõu või suunatakse nad teiste organite juurde, kes võivad neid aidata.

Kui kaebuses väljendatakse rahulolematust ELi õigusaktidega, soovib ombudsman kaebuse esitajal tavaliselt pöörduda Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni poole. ELi õiguse rakendamisega seotud teemade korral soovatakse kaebuste esitajatel pöörduda Euroopa Komisjoni või selliste ELi võrgustike poole nagu SOLVIT või „Teie Euroopa nõuanne“. Kaebuse esitaja võidakse suunata ka riiklike ombudsmanide juurde.

2017. aastal oli kaks küsimust, mille kohta esitati suur hulk sarnaseid kaebusi (sama teema kohta üle kümne kaebuse), kuid need ei kuulunud ombudsmani pädevusse. Esimene neist oli seotud Poolast pärit Euroopa Parlamendi liikme poolt Euroopa Parlamendis tehtud avaldustega naiste kohta ja teine Kataloonia sündmustega.

Euroopa Ombudsmani pädevusse kuulunud kaebuste arv 2003–2017

Väljaspool Euroopa Ombudsmani pädevust olnud kaebuste arv 2003–2017

4.2 Kelle vastu esitati kaebusi?

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal uuritud institutsioonid

4.3 Mille kohta esitati kaebusi?

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal lõpetatud uurimiste teemad

Märkus: mõnel juhul oli ombudsmani lõpetatud uurimine seotud kahe või enama teemaga. Seetõttu on tabeli protsentide kogusumma üle 100.

4.4 Tulemused

Euroopa Ombudsmani tegevus 2017. aastal saadud kaebuste lahendamisel

Euroopa Ombudsmani uurimiste arv läbi aastate

Märkus: uuringute arvu tõus 2017. aastal on osaliselt seotud kaebuste arvu suurenemise ja uute rakendussätetega.

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal lõpetatud uurimiste tulemused

Märkus: mõnel juhul oli ombudsmani lõpetatud uurimine seotud kahe või enama tulemusega. Seetõttu on tabeli protsentide kogusumma üle 100.

Euroopa Ombudsmani poolt 2017. aastal lõpetatud juhtumite uurimise kestus

1. Mõne keerulise juhtumi puhul on vaja kaebuse esitaja ja asjaomase institutsiooniga mitmel korral konsulteerida; eelduste kohaselt lühendavad uued rakendussätted uurimiste kestust.

4.5 Ombudsmani ettepanekute järgimine

Euroopa Ombudsmani ettepanekute järgimine 2016. aastal

Viimasel kuuel aastal on ombudsman igal aastal avaldanud põhjaliku ülevaate sellest, kuidas ELi institutsioonid reageerivad ombudsmani ettepanekutele Euroopa Liidu halduse parandamise kohta. Ettepanekud esitatakse sõbralike lahendite, soovitude ning kriitiliste ja täiendavate märkustena. Ettepanekute järgimise määr näitab ombudsmani töö mõju ja otstarbekust.

Aruandest „Kas saime korda? Kuidas Euroopa Liidu institutsioonid reageerisid 2016. aastal ombudsmani ettepanekutele” selgub, et ELi institutsioonid järgisid 85 % ombudsmani ettepanekutest, mis on veidi parem 2015. aasta tulemusest (83 %). 14 uuritud institutsioonist 11 tulemus oli 100 % ning komisjoni (keda käsitleb valdav osa ombudsmani uurimistest) tulemus oli 77 %. Aruande järgi varieerub järgimise määr institutsiooniti oluliselt: mõnes on see 100 % ja halvimal juhul 77 % (suurem 2015. aasta tulemusest, mis oli 33 %). Näiteks Euroopa välisteenistus, Euroopa Liidu Nõukogul ja Euroopa Ravimiametil oli 100 % järgimise määr.

2017. aasta aruanne ilmub 2018. aasta lõpus.

5 Vahendid

5.1 Eelarve

Euroopa Ombudsmanil on Euroopa Liidu eelarves eraldi jagu. See koosneb kolmest jaotisest.

Esimene jaotis hõlmab palku, hüvitisi ja muid personalikulusid. Teises on hooned, mööbel, seadmed ja mitmesugused tegevuskulud. Kolmas jaotis hõlmab tegevuskulusid. 2017. aastal oli eelarveassigneeringute kogusumma 10 905 441 eurot.

Vahendite töhuse halduse tagamiseks kontrollib Euroopa Ombudsmani siseaudiitor korrapäraselt asutuse sisekontrollisüsteeme ja büroo finantstehinguid. Nagu ka teisi Euroopa Liidu institutsioone, auditeerib ombudsmani Euroopa Kontrollikoda.

5.2 Vahendite kasutamine

Euroopa Ombudsman võtab igal aastal vastu juhtimiskava, milles loetletakse konkreetseid meetmed, mida büroo peab võtma asutuse eesmärkide ja prioriteetide rakendamiseks. 2017. aasta juhtimiskava on kolmas Euroopa Ombudsmani viie aasta strateegial „2019. aasta poole” põhinev juhtimiskava.

Ombudsmani büroo töötajad on pädevad ja mitmekeelsed. See tagab haldusomavoli kaebuste menetlemise Euroopa Liidu 24 ametlikus keeles ja aitab ombudsmani tegevust paremini tutvustada. 2017. aastal oli ombudsmani büroos 81 töötajat.

Täielik ja ajakohane töötajate nimekiri koos üksikasjaliku teabega ombudsmani büroo struktuuri ja iga üksuse ülesannete kohta on avaldatud Euroopa Ombudsmani veebilehel.

Kuidas võtta Euroopa Ombudsmaniga ühendust?

Telefon

+33 (0)3 88 17 23 13

E-post:

eo@ombudsman.europa.eu

Internet

Veebileht: www.ombudsman.europa.eu Twitter: twitter.com/EUombudsman Google+: plus.google.com/101520878267293271723 LinkedIn: www.linkedin.com/company/272026 YouTube: www.youtube.com/eotubes

Meie ametid

Strasbourg Postiaadress

Médiateur européen 1 avenue du Président Robert Schuman CS 30403 F-67001 Strasbourg Cedex

Külastusaadress

Bâtiment Václav Havel (HAV) Allée Spach F-67070 Strasbourg

Brüssel Postiaadress

Médiateur européen Rue Wiertz B-1047 Bruxelles

Külastusaadress

Montoyer-Science (MTS) 30 rue Montoyer B-1000 Bruxelles

© Euroopa Liit, 2018

Kõik fotod ja kujutised: © Euroopa Liit, v.a kaas (© AlxeyPnferov/iStock). Reprodutseerimine on lubatud hariduslikel ja mitteärilistel eesmärkidel juhul, kui viidatakse allikale.

Print QK-AA-18-001-ET-C ISBN 978-92-846-2782-0 doi:10.2869/044217 PDF

QK-AA-18-001-ET-N ISBN 978-92-9212-957-6 doi:10.2869/008329 HTML QK-AA-18-001-ET-Q doi:10.2869/048181